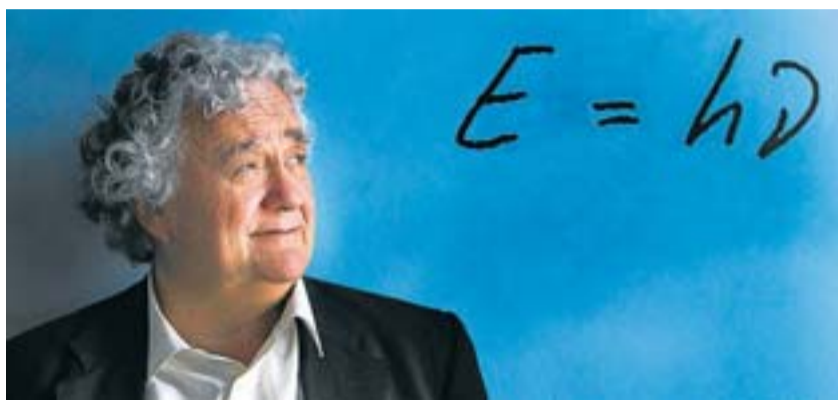

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Wagensberg retorna a la infància

PERE VIRGILI

Les de Jorge Wagensberg no són unes memòries d'infància lineals. No comencen amb el naixement i acaben, posem per cas, als 14 anys. Són les memòries d'un nen gran, molt curiós, que desordenadament va rumiant què li queda del nen petit que va ser. Com diu al final del llibre (Ara Llibres), el riu és el mateix, però l'aigua ja no. Se sent el mateix nen, la mateixa persona, el mateix jo, tot i que el seu cos ja no deu conservar ni un àtom dels inicis.

Fill d'una família de jueus polonesos que van fugir a temps de la barbàrie nazi, el seu pare, Icek (Isaac), va muntar a Barcelona una fàbrica de maletes, Bolma. Es va casar amb l'Helcha (Sara) el 1948. Entre ells parlaven jiddisch, un idioma que el Jorge coneix prou bé. També parla castellà, català, alemany, anglès, francès i italià. Buscant la neutralitat religiosa i suposo que nacional, el van portar a l'Escola Suïssa, on entre altres mestres en va tenir dos que el van marcar: Rufino Bernabeu, una mena de savi despistat, entusiasta i bromista –“Vago-ensberg, a la pissara!”–, i Asunción Sender, germana de l'escriptor Ramón J. Sender. Però el professor que el va marcar més va ser, al Liceu Francès, el temible Pere Ribera, que després, amb esperit elitista, fundaria l'Aula per crear la classe dirigent catalana. Alguna idea seva, com la de representar linealment l'evolució biològica, acabaria sent crucial al

«‘VAGO-ENSBERG’, A LA PISSARRA!», LI DEIA EL PROFE DE L'ESCOLA SUÏSSA, ON ERA L'ÚNIC NEN DE PARES JUEUS

CosmoCaixa i influent en la museografia científica mundial. En fi, que Wagensberg no devia ser el millor alumne –tot i que ni de bon tros era dels dolents–, però sí un alumne al capdavant agraït.

Com a científic de cultura jueva, l'assumpte de la religió ja de petit el preocupava, i des d'un raonat escepticisme sempre hi ha seguit donant voltes fins a arribar a la conclusió que no és ni un agnòstic ni un ateu, sinó un *apateu*, un apàtic de Déu: és a dir, algú que no té resposta a la qüestió de l'existència de Déu perquè senzillament no creu pertinent la pregunta. Va tenir la sort de pertà-

nyer a una família jueva poc practicant, d'anar a una escola suïssa (per tant, portada per protestants) i de tenir de companys alumnes que eren majoritàriament catòlics. I, després, de continuar en l'ensenyament laic francès. Enmig d'una Barcelona gris, el seu món va tenir molts colors. I ho té clar: “Als nens se'ls ha de transmetre esperit crític, no creences”.

I, per acabar, un episodi lateral d'aquestes minimemòries: la seva gran aventura ha sigut el CosmoCaixa, que finalment va abandonar, cada cop més distanciat de la cúpula dirigent de l'entitat financera. Potser un afer decisiu en la seva marxa va ser quan, com a animalista convençut –no menja ni embotits ni carn de vedella–, es va plantar al Parlament per declarar-se antitaurí. A La Caixa, el gest els va enfurismar. Wagensberg, un nen i un científic lliure fins al final! ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] També això passarà
MILENA BUSQUETS
Amsterdam
176 pàgines i 16,06 € 2/3

[2] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 € 1/123

[3] Mariona
PILAR RAHOLA
La Magrana
288 pàgines i 17,09 € 3/16

[4] El capítol del Julian
R.J. PALACIO
La Campana
128 pàgines i 10,50 € 4/18

[5] Les dones de la...
LLUÍS LLACH
Empúries
400 pàgines i 20 € 5/17

NO-FICCIO

[1] La formació d'una...
JOSEP FONTANA
Eumo
176 pàgines i 17 € 1/15

[2] Cuina natural
ADAM MARTIN
Rosa dels Vents
216 pàgines i 15,90 € -/3

[3] Els jueus catalans
MANUEL FORCANO
Angle editorial
384 pàgines i 18,90 € 6/14

[4] Sàpiens. Una breu...
YUVAL NOAH HARARI
Edicions 62
486 pàgines i 25 € 2/22

[5] El bilingüisme mata
PAU VIDAL
Pòrtic
224 pàgines i 18,90 € -/3

CASTELLÀ

FICCIO

[1] También esto pasará
MILENA BUSQUETS
Anagrama
176 pàgines i 16,06 € 1/3

[2] Ofrenda a la tormenta
DOLORES REDONDO
Destino
544 pàgines i 18,50 € 2/127

[3] El guardián invisible
DOLORES REDONDO
Destino
440 pàgines i 18,50 € 4/162

[4] Mi hermana Elba...
CRISTINA FERNÁNDEZ CUBAS
Tusquets
208 pàgines i 12 € 2/128

[5] Crímenes que no...
ALICIA GIMÉNEZ BARTLETT
Destino
368 pàgines i 18,50 € -/2

NO-FICCIO

[1] Masterchef junior
RTVE MASTERCHEF
Temas de Hoy
152 pàgines i 14,21 € 1/10

[2] Los últimos...
CARLOS HERNÁNDEZ DE MIGUEL
Ediciones B
576 pàgines i 20 € -/3

[3] Yo fui a EGB 2
JAVIER IKAZ / JORGE DÍAZ
Plaza & Janés
288 pàgines i 19,90 € 6/13

[4] Usar el cerebro
FACUNDO MANES / MATEO NIRO
Paidós
256 pàgines i 16,95 € -/2

[5] El cura y los...
GREGORIO MORÁN
Akal
832 pàgines i 27,55 € 2/9

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Defectes d'estil induïts per la por d'espifiar-la

Fa uns tres anys apuntava en un *tast* que la inseguretats que crea l'ús del gerundi –el fet que corri la brama que sovint és incorrecte sense que molts acabin d'entendre per què ni quan– està provocant que s'infrautilitzi en benefici de formes que, en alguns casos, són menys adequades i fan perdre claredat i concisió a la frase.

La següent regla, molt simple, pot ajudar a no incórrer en aquest defecte estilístic: sempre que un gerundi expressi la manera com es realitza l'acció del verb del qual depèn, sempre que respongui a un *com* interrogatiu seguit d'aquest verb, serà un gerundi correcte i, moltes vegades, l'estratègia més clara i àgil a què podem recórrer.

Un cas emblemàtic del defecte que deia –m'hi he referit algun cop–

és convertir un gerundi + nom en un *mitjançant* + nom + de + nom: convertir un “Assumint competències enfortim l'autogovern” en un “Mitjançant l'assumpció de competències enfortim l'autogovern”. “Assumint competències” respon a “Com enfortim l'autogovern?” i és, per tant, correctíssim, però la inseguretats i un punt de pedanteria ens aboquen a l'altra fórmula i fan pesats un munt de textos jurídics, circulars escolars, manuals d'instruccions i programes polítics.

UN GERUNDI QUE ENS DIU LA MANERA COM ES REALITZA L'ACCIÓ DEL VERB DEL QUAL DEPÈN SEMPRE ÉS BO

Hi ha, però, un cas més subtil, que ja apunta maneres de plaga. Consisteix a substituir el gerundi per un *en* + infinitiu. Compareu aquestes frases: (1) “Va cometre un error agafant el tren” i (2) “Va cometre un error en agafar el tren”.

Sembren sinònimes però filant prim ens adonem que, mentre que a (1) l'error només pot ser agafar el tren, a (2) pot ser un error comès en el moment d'agafar el tren.

La plaga ja ataca molt titulars. On abans llegia “Rajoy s'equivoca no deixant votar” lleigeixo cada dia més “Rajoy s'equivoca en no deixar votar”. Tant és? Potser sí. Però jo diria que és menys clar i directe, més tou: “no deixar votar” passa a ser una circumstància de l'error, una dada accessòria, i no té, com al primer titular, el focus a sobre. ♦♦